

עין משפט
נר מצוה

בוא מ״מ פ״א מהל' שנת הלכה כב סמנ לאון סה טוש״ע א״ח ס״י שבו ספיקא:

א ב מ״י פ״י מהל' שנת הלכה א סמנ לאון סה טוש״ע א״ח ס״י שז ספיקא:

ג ב מ״י ש״ל הלכה ז:
ג ד מ״י שם הלכה ג:
ד ה מ״י שם הל' א ב סמנ שם טוש״ע שם:

מוסף רש"י

אסור להדוקיה. בתוך החבית כחם משום מחטא, ואע״ג דאין מתטין לשום מחטא (בבברות כה). בפסיק רישיה ולא ימות. כאמר אחתוך ראש כהמה וז שכבת ואינו נראה כמחוט, דכיון דלא אפשר שלא ממות מתטין חשיב ליה, וכי אתרין דכב שאין מתטין מותר טון סיוך דלפסח ליה כלא אסור, טון גורר חטם ואפשר לגמרי כלא ממות כי עבד נמי חזיר דהוי מלאכה גמורה לא ממיית, אבל היי דודאי עבד מודה (פסטי ג). כיון דמחזיק לה לא אפשר כלא מחטא (בבברות כה). בלא גמרי. כלא ר' חייא וכו מנן (בבברות כב, טז).

הדרן עלך שמנה שרצים

מוסף תוספות
א. שהוא מלכבד את הדבר הנבלע בו. מוס' הלכ"ל.
ב. עד שיכבסנו, והיה לכל המשיקין חזין ממים שאינו מלבן. מוס' הלכ"ל.
ג. דאמרי' ב' חבית דאסור לשתות ירשה. מוס' הלכ"ל.
ד. בני חזיה. מוס' הלכ"ל.
ה. השמן הנבלע בו. מוס' הלכ"ל.
ו. והוי דרך טינוף. מוס' כלה ית.
ז. ויתור' דים מעמלת.
ח. מותר למלכלכט בנדרה לברשה כשנכנסה בנהר לברשה מזה שמתכבסין. מוס' ומס' טז.
ט. דים מקמח.
י. דהבא לא איפשרטא הך בעיא. מוס' הלכ"ל.
יז. דרי' ייחודה. נכס"ל.
י. גבי ר' יהודה אומר ברוקין אור ארבעה עשר. מוס' הלכ"ל.

רבינו הגאון

לעמיהל', לפיכך שנה כל אדם סך כדרכו ואינו מתכוין לפרסא ואם נתפסא נתרפא. ואקשינן למימרא דרב כו' שמעון סבירא ליה דאמר דב' שאין מתכוין מותר, לפיכך פסק הלכה כו' שמעון, והאמר בשמיא דרב האי מסובריא דנוניא, אסור להדוקא ביומא טבא, פ' כגון מוך או כיוצא בו, דבר שסותמין בו פיהחבית, אמר רב אסור לאמין סותמתו דאחי לדיי סחיתא. והנה אע״פ שאינו מתכוין לסחיטה אלא לסתימת פי החבית בלבד, כיון שסוחט אסור דלא כו' שמעון. ושנינן דומאבירא דנוניא אפילו ר' שמעון מודה, כיון דאי אפשר ליה דלא להדוקיה, ודאי מכתחילה סוחט הוא, וכי האי גוונא ר' שמעון מחייב דמודה ר' שמעון בפסיק רישיה ולא ימות, וכבר פירשנוהו למעלה. ואפתי רב כו' שמעון סבירא ליה והא בהדיא אמרין^[ר] רב הלכה כו' יהודה ושמואל הלכה כו' שמעון. ומשני רב (אמר), הכי אמר רב הלכה כו' שמעון ולא מטעמיה, דאילו ר' שמעון אע״ג דלא שכיח שרי וכו'. ואע״ה דהא דר״ש סלקא בפרק המקבל בשיטה, דגרסינן התם אמר אביי רשב״ג ור' שמעון ור' ישמעאל

קיא:

וטעמא משום דאין אדם חושש לסוחטו כיון^א דע״י מחטא אינו יכול לנקותו מריחו וחזומו^ב גס אין דרך לסחוט כגד לנזרך משקה שבו אבל מ״מ אסור לסחוט כדי סחית ליה ממלנן הכגד קלת והוי מכבס או משום מפרק כמו סוחט זיתים ועגבים^ג כדאמר^ד בפרק מפנין (לקמן קכח):^ט
אם היתה זריכה שמן חצירתה מציאה לה בשערה ופריך והא אחי לדי מחטא אלמא יש מחטא בשמן ובפרק תולין (לקמן דף קמא). קאמר רבא לא ליהדוק אינש אודרא אפומא דשישא דילמא אחי לדיי מחטא ופי' כגונט' כד של שמן ובפרק נוטל (לקמן דף קמא). ספוג אס יש לו בית אחיה מקנחין בו ואם לאו אין מקנחין בו משום מחטא^ה ולהכי אסור להדוקה ואי'ת דלאמר בפרק בתרא דיומא (דף עז): ההולך להקביל פי רבו או פני אצוי או פני מי שגדול הימנו עובר עד זוארו כמים ואינו חושש ואמר נמי כפ״צ דציצה (דף יח). גדי טבילת כלים בשנת דנדה שאין לה כגדים מערמת וטובלת כגגדיה ולא גזינן דילמא אחי לדיי מחטא וי״ל דמזאז שאני ואם תאמר היכי שרי התם ליכנס כגגדיה וגדה נמי איך טובלת כגגדיה ניומא שרייתו זהו כיצוסו כדאמר^ו כזבחים בפרק דס חטאת (דף נד): וי״ל דדוקא היכא דאיכא טיפת דס או טינוף אמר שרייתו זהו כיצוסו דבהכי מיייר כפ' דס חטאת ומלא ר״י מוגה כספר הישר דלא אמר שרייתו זהו כיצוסו כדכר שאינו כ״א לנלוך כמו ספוג כאלונטיות וקנינוס דים כמפה^ז והני שהולכין כמים עם הכגדים הוי נמי דרך לנלוך ולא דרך נקיון^ח ועל מיעוט שלכלך כגדי אמו כמי רגלים אין לזרוק עליו מים דשרייתו זהו כיצוסו ושמע ר״י מפי הגנים שהמיר ר״ת (ליטול ידיה) ולקנח ידיה כגגד כיון שהוא דרך לנלוך כדי שמוכל להסתפל ולכרך ואין נראה לר״י שהרי היא מתכוונת לטהר הלכלוך ודרך רחילה ולצוץ היא זה הקנינוס: **במורה** ר״ש בפסיק רישיה. והא דאמר גבי לא ליהדוק

אינש אודרא אפומא דשישא דילמא אחי לדיי מחטא ולא הוי פסיק רישיה יש לחלק דהתם מיייר כביסוי שאינו צולע כ״כ וגם אינו סותמו כל כך כחזק שאינו חושש רק שיהא מכוסה אבל הכא שהוא כגד הגייגית צולע הרבה וגם מהדקו כחזק כדי שלא יא' היין והוי פסיק רישיה:
ושלש מחלוקות בדבר. אי'ת ספרים דל״ג ליה:
הדרן עלך שמנה שרצים

וּאֵלֹו קשרים. עניבה אֲר״מ מהו. ואי'ת^א אמאי לא פשיט מדתנן לקמן חזל דלי שנפקס לא יהא קושרו אלא עונבו ומוכת' כפ״ק

דפסחים ד' יא. דהנהו כגן היינו ר״מ דפריך התם מינה לרנצנ^ב שהם ר״מ וי״ל דהתם נמי פריך מספק אם הנהו רצנן הס ר״מ כמו שמסתפק כאן:
הדרן עלך שמנה שרצים

אסור להדוקיה. ביומא טבא אפילו ר״ש מודה ^(ב)דאביי ורבא דאמרי תרווייהו מודה ר״ש בפסיק רישיה ולא ימות והאמר ^(ג)רב חייא בר אשי אמר רב הלכה כר' יהודה ורב חנן בר אמי אמר שמואל הלכה כר״ש ורב חייא בר אבין מתני לה בלא גברי רב אמר הלכה כר' יהודה ושמואל אמר הלכה כר״ש אלא אמר רבא ^(ד)אני וארי שבחבורה תרגימנא ומנו רבי חייא בר אבין הלכה כר״ש ולא מטעמיה מאי הלכה כר' שמעון ולא מטעמיה אילימא הלכה כר״ש דשרי ולא מטעמיה דאילו ר״ש סבר מסי ורב סבר לא מסי וסבר רב לא מסי והא מדקתני בני מלכים סבין על גבי מכותיהן שבמן וורד מכלל דמסי אלא הלכה כר״ש דשרי ולא מטעמיה דאילו ר״ש סבר אף ע״ג דלא שכיח שרי ורב סבר ״אי שכיח אין ואי לא שכיח לא ובאתרא דרב שכיח

משהא דוורדא:
הדרן עלך שמנה שרצים
וּאֵלֹו קשרים שחייבין עליהן קשר הגמלין וקשר הספנין ^זבשם שהוא חייב על קישורן כך הוא חייב על היתרון ר״מ אומר כל קשר שהוא יכול להתירו באחת מידיו אין חייבין עליו: **גב'** מאי קשר הגמלין וקשר הספנין אילימא קטרא דקטרי בזממא וקטרא דקטרי באיסטרידא האי קשר שאינו של קיימא הוא אלא קיטרא דוממא גופיה ודאיסטרידא גופה: ר״מ אומר כל קשר כו': בעי רב אחדבוי ^חאחוי דמר אחא עניבה לר״מ מהו טעמיה דר״מ משום דיכול להתירו באחת מידיו הוא והא נמי יכול להתירו או דילמא טעמא דר״מ משום דלא מיהדק והא מיהדק תיקו: **בתני'** יש לך קשרין שאין חייבין עליהן כקשר הגמלין וכקשר הספנין וקושרת אשה מפתח חלוקה וחופי סבכה ושל פסקיא ורצועות מנעל וסנדל וגודות יין ושמן וקדירה של בשר ראב״י אומר קושרין לפני הבחמה בשביל שלא תצא: **גב'** הא גופא קשיא אמרת יש קשרין שאין חייבין עליהן כקשר הגמלין וכקשר הספנין חיובא הוא דליכא הא איסורא איכא והדר תני קושרת אשה מפתח חלוקה אפילו לבתחילה הכי קאמר היש קשרין שאין חייבין עליהן כקשר הגמלין וכקשר הספנין ומאי ניהו קיטרא

אסור להדוקיה. כנקב משום מחטא ואע״ג דלא קא מכיון לסחוט. אלמא לא ס״ל כר״ש כדכר שאין מתכוין: **הלכה כר' יהודה**. כדכר שאין מתכוין דאסור: **כלי גברי**. ממתי לה לפלוגתא דרב ושמואל כלא אמוראים האומרים משמם אלא הם עצמם נחלקו זה: **סרגימנא**.

דלא תיקשי דרב אדרב: **הלכה כר״ש**. דשרי בשמן וורד: **אבל לא מטעמיה**. דאין הטעם כדכריו: **דאילו ר״ש סבר מסי**. ואפ״ה שרי דאין לך דמותר לזה ואסור לזה: **מכלל דמסי**. אפי' לת״ק דאי לאו דמסי למאי אינטריך ליה: **אע״ג דלא שכיח**. שמן וורד כמקומו של זה הסך ממנו דמיו יקרים והכל יודעין שאינו סכו אלא לרפואה שרי דכל ישראל בני מלכים הס^א ור' יהודה אוסר דמוכתא מילמא ורב נמי כר״י ס״ל אלא כמקומו הוא דשרי דשכיח דסבין שמן וורד ולא מוכחא מילמא:

הדרן עלך שמנה שרצים

ואל'ו קשרים. המנוין בנצבות מלאכות דקתני״ הקוסר והממיר קשר של קיימא שאינו מתירו לעולם דומיא דקושרי חופי יריעות הנפסקות: **קשר הגמלין וקשר הספנין**. כגמרא מפרש להו: **כך הוא חייב על היסור**. כדילפי' ככלל גדול (לעיל דף עד): מנאידי החלוון שנלרכין לפרקים להתיר קשרי רשמות הקיימות כדי לקלרן או להרכיבן: **שינוי להסירו**. דלא הדקיה: **אין חייבין עליו**. ואפ״י עשאו לקיימא: **גב'** **וממא**. מנקבין לנאקס בחוטמה ונותנין זה טבעת של רצועה וקושרין אותה ועומדת שם לעולם וכשרואה לקושרה לזהמה קושר רצועה ארוכה בצותה טבעת וקושרין על פועמים שממירה: **קטרא דקטרי צוממא**. זהו קשר הרצועות שקושרין בטבעת: **איסטרידא**. גס הוא כמין טבעת שעושין מן עקל או מן רצועה כנקב שזרזאס הספיניה ואותו קשר מתקיים וכשרואה להעמידה קושר רצועה כאותה טבעת ומעמידה זה וכשרואה להתיר מתיר הרצועה ונותלה: **קטרא דקטרי כאסטרידא**. קשר רצועה הארוכה: **עניבה**. ומתדקה שפיר לר״מ מהו: **בתני'** יש לך קשרין שאין חייבין עליהן. חטאת כמו שחייבין על קשר הגמלין אלא פטור אבל אסור ובגמרא מפרש הי נינהו: **מפתח חלוקס**. כמו שיש לגלחים כעין לשונות לכאן ולכאן וקושרים של ימין כתף שמאל ושל שמאל כתף ימין דכיון דכל יומא שרו ליה לא ימין דכיון דכל יומא שרו ליה לא דמי מידי לקשר של קיימא ומותר לכתחילה: **סבכה**. קוייפ״א: **ושל פסקיא**. אזור רחב וחותין תלוין כזרזאס לקושרו כהן וקורין פינדנ״ך: **וגודוס יין**. של עור שכופפין פיהם וקושרין: **וקדרה של כשר**. פעמים שקושרין כגד לפיה: **קושרין כפני כהמהם**. חזל כרוכת הפתח: **גב'** **קיטרא**

ארוך שמושכין בו הגמל, והוא קיטרא דקטרין כזממא. איסתרידא הוא אסקריא דספינתא, והוא התורן, וקטרין ביה חבל והוא קשר של קיימא. והדר קטרי בההוא איסתרידא חבל אחר דעיליה ביה נגייר מושכי הקלע כשבאין להרימו על הספינה כדי שחטם, והוא קטרא דקטרי באיסתורידא. בעי רב אחדבוי מדאחה, פ״י מדאחה, שם מקום ידיו, מתא דאחא. פ״י עניבה כדכענין למימר

מסורת הש״ס

א) לעיל עה. קה. לקמן קח. קכ. קלג. קמא. סוכס לג:
ב) ממונות ו. נסירות כה. נכ״ה. לו. א. ו. נסירות כה. לג. א.
ג) נקידושין מח: סנהדרין ח:
ד) נבמשנה ב״כ פה. א. ד) נבמשנה שנמשניות וכן כפי' הרב והרמב״ם אחי' אלון, ס י״א דמן אחא פ״י שם מקוס,
ה) נבמשנה א) לעיל עה.

לעוי רש"י

קויפ״א. שבים עשירי רשת. פינדנ״ך. שורכים להדיוק, כהפיתו.

רבינו הגאון (המשך)

ור״ע כולוה סבירא להו כל ישראל בני מלכים ולית הלכתא כחד מניניהו, ה״מ בהא סבירא בליחוד דקם ליה בהדיהו, אבל דבר שאין מתכוין בהדיא קי״ל להילכתא כוותיה. חילכך אע״ג דשמך וורד מסי, אם סך הוא כדרכו ואינו מתכוין לרפואה, אע״ג שמתרפא בין ברוכתא דשכיח שמן וורד בין ברוכתא דלא שכיח [נשרין]. פ״י מודה ר' שמעון בפסיק רישיה ולא ימות, כל היכא דעבדי מידעס בשבת, ואיפשר שיבא לדיי איסור, ולא מיכיון לההוא איסורא שרי למיעבד ההוא עבדיהתא, ולא אסרינן ליה גזירה שלא יבא לדיי אותו איסור. והוא כגון הגורר מיטה כסא וטפסל, דאפשר לעשות בגזירות להן חריץ ואפשר לגזרן ברפיון בלא עשיית חריץ וסבר ר' שמעון כיון שאינו מתכוין לעשות חריץ אין אע״פ שנעשה מותר. אבל כגון האומר כונתי לחתך ראש זה הענף להאכילו לכלב ואין כונתי להחמיטו, כגון זה מודה ר״ש שחייב, שאי אפשר לו לחתוך ראש הענף אלא עד שימיתוהו. וכן המתקנת בספוג שאין לו עור בית אחוזה, עתה אי אמר כונתי להתקנתה, ואין כונתי לסחוט ולתירוה לו, והלא אי אפשר לאדם להתקנת בספוג שאין לו עור בית אחוזה ולא יסחוט. כגון זה אומרים מ' וכן דסיק רישיה ולא ימות. וכב' כאסובריא דנוניא, פ' יחיתא, כדות של יין או של שכר. מסובריא הוא הנקב העשוי להוציא בו יין בזמן שהיון שותת ויוצא, אם בא אדם לסתמו ולדוקו ואומר למנוע שפירות היין אני שותת (מתכוונת) ולא לסתום הפתח, בהא קאמר רב מודה ר' שמעון. וכן לענין נר שהוא אחורי הדלת, ותניא פותח ונועל ואם כבתה כבתה. ואמרינן דליית [נקטון קב] רב עלה דכיון דהמקום דחוק הוא אי אפשר לפתוח ולנעול אלא אם יכבה, ובכענין הזה מודה ר״ש בפסיק רישיה ולא ימות. וכבר פירשנו כל דבר שאינו מתכוון מותר. הדרן עלך שמונה שרצים

^[1] נראה דל״ל לעמיהא דס״ל כדכר שאינו מתטין מותר לפיכך וכו'.

^[2] עיין עיור עיך ספרי ה'.